

ΑΤΤΙΚΗ ΙΡΙΣ

ΕΤΟΣ Α΄.

Ἀθῆναι, τῆ 1 Νοεμβρίου 1898.

ΑΡΙΘ. 49.

Σημ. τῆς Ἀττ. Ἰριδος Ἐκτακτον φιλολογικὸν ἐντύπωμα παρατιθέμεθα κατωτέρω, ποιητικὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἐπιφανοῦς ποιητοῦ κ. Κλέωνος Ραγκαβῆ, νῦν πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐν Βερολίῳ. Τὸ ποίημα τοῦτο, ὅπερ διακρίνει θαυμαστῆ διαύγεια ἰδεῶν καὶ ποιητικὸν κάλλος ἀπροσμάχητον, ἐγγράφη εἰς ἀπύκντησιν ἐτέρου ποιήματος πρὸς τὸν κ. Ραγκαβῆν, τοῦ γνωστοῦ λογιῶν καὶ ὑφηγητοῦ κ. Σταμ. Βάλβη, ἀντεπεξεληθόντος θαρραλέως κατὰ τινων ἰδεῶν, ὅτι δηλ. τὸ πᾶν εἶνε ἐν τῇ ποιήσει ὁ στίχος, ἡ μορφή καὶ οὐχὶ ἡ ἔννοια καὶ ἡ ἰδέα. Κατὰ τῆς ἀνεμολίου ταύτης γνώμης ἀντεπαράταχθη διὰ τοῦ κατωτέρου ὠραίου ποιήματος ὁ κ. Κλέων Ραγκαβῆς, ὃ εὐγνωμονοῦμεν διὰ τὴν πολύτιμον συνεργασίαν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΤΑΜΑΤΙΟΝ ΒΑΛΒΗΝ

Ego nec studium sine divite vena
uec rude guid possit video ingenium
Horatii : Ars poetica

Παρά τὰς ὄχθας τὰς φαιδράς τίς με καλεῖ τοῦ Ἰλισσοῦ
ἐξ ἠδυμόλπου φόρμιγγος θελξίνους μελωδία,
τῶν ἐποχῶν τῶν εὐκλειῶν καὶ τοῦ αἰῶνος τοῦ χρυσοῦ
ἀπήχησις ἠδεῖα ;

Εἰς τὸν πικρὸν ἀπόδημον τῆς λατρευτῆς πατρῴου γῆς
τίς ἐπεμψε τὸ ἄρωμα τοῦ ὑμηττείου θύμου ;
Πῶς ἐπραύνη πρὸς στιγμὴν ἢ βιάσκαος ἢ θυμολαγῆς
ὑπάρξεως πενθίμου ;

Πῶς ἐπ' ἐμοῦ ἐξήστραψεν ἀκτίς ἡλίου Ἀττικῶς,
ἐντὸς τοῦ ζόρου χρυσυγῆ βραχεῖας εὐφροσύνης ;
Πῶς δι' ἀνθῶν, προσπνέουσα ἢ αὔρα τοῦ Σαρωνικοῦ
μ' ἐρράντισε μυρσίνης ;

Σὺ ἔνθους μοὶ ἀπηύθυνας, τῆς Μούσης τέκνον ἀγλαόν,
τὸ δῶρον τὸ ἀπάσιον τῆς συμπαθοῦς σου λύρας,
σὺ μετ' ἐμοῦ ἐθρήνησας, τὸν ἄγνωστον σοὶ ἑλεῶν
ἀπόκληρον τῆς μοίρας.

Σὺ πρὸ ἐμοῦ ἀνέστησας ἡμέρας ἄλλας φαιειάς,
τῆς δόξης τῆς προγονικῆς, τοῦ ἀμαράντου κλέους,
καθ' ἃς σηκὸν ἀνήγειρεν ἀντάξιον τῆς Ἀθηναῖς
ὁ νοῦς τοῦ Περικλέους.

Καὶ μετ' ἐμοῦ προσαναβάς τὴν τέως φίλην ἀτραπὸν,
ἀφίχθης εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ περιπέστου βράχου,
ἀφ' οὗ τὴν γῆν κατηύγαζεν ὡς σέλας πάλαι χαροπὸν
ἡ αἴγλη τῆς Προμάχου.

Καὶ τότε με ἠρώτησας ἐπὶ τοῦ Ἑλικῶνος τί
ὡς χάρισμα λογίζεται σεπτὸν τῶν Πιερίδων,
τῶν ἐννοιῶν ἢ ἐξαρσις, τοῦ λεκτικῶν ἢ ἀρετῆ.

Ἦρέμα σὲ προσεῖδον,

Καί, φίλε, σοὶ ἀπήντησα, σὺ μ' ἐρωτᾷς ὁ ἀφειδῶς
ὑπὸ τοῦ θεοῦ προικισθείς, κατ' ἄμφω διαπρέπων,
σὺ ὁ οἰκῶν ἐν Παρονασσῶ, ὁ κέλλιον ἐμοῦ εἰδῶς
τὸ θελκτικὸν καὶ πρέπον ;

Ναί, πρυτανεῦον ἐξαπλοῖ τὸ νόημα τὸ ὑψηλὸν
τὰς ἀκηράτους πτέρυγας πρὸς σφαίρας οὐρανίας,
πλὴν ἀπαιτεῖ ὁ τιμαλφῆς καὶ τὸ περίβλημα καλὸν
καρπὸς τῆς διανοίας.

Τὸ ρόδον, ἀναξ τῶν ἀνθῶν, εὐώδη ἔλαβε ψυχὴν,
καὶ τοὺς ζεφύρους ἐστίζε εἰς βαλσαμώδη μύρα,
πλὴν πέταλα κηρόπλαστα κυροῦσι τὴν ὑπεροχὴν
ὡς θεουργῆς πορφύρα.

Τὴν Μοῦσαν, κόρην τοῦ Διός, ὀλύμπιος φωτίζει νοῦς,
πλὴν καὶ κοσμεῖ ἢ ἑκπαγλὸς μαγεία τῶν ἐρώτων,
καὶ ποιητῆς, ὁ ἐμπνευσὶν πρὸς τῆς μορφῆς τῆς εὐγενοῦς
τὴν χάριν συναρμόττων.

Τὸν ποιητὴν ὠνόμασα, τὸ τέκνον, οἰμοί, τῆς ἀρχῆς,
τὸ ἐν λυγμῶ γεννώμενον καὶ θνησκὸν ἐν ὀδύνῃ.
Ἐκείνου μόνου γέλωτες οἱ τραυλισμοὶ τῆς συμφορᾶς
καὶ ἔσματ' ἢ θρηνοί.

Ἐκ θυμοβόρου ἀσπασμοῦ θεοῦ καὶ δαίμονος φεῖς,
ἐν τῷ βορβόρῳ τήκεται ὁ λάτρις τοῦ αὐλοῦ,
καὶ πῦρ εἰς δάκρυα ζυμῶν, παράγει κόσμους παμφαεῖς,
ἀντ' ἀστρῶν ἐξ ἀργίλου.

Τῆς φαντασίας ἡγεμῶν, μεταρσιουῦται διαρκῶς
πρὸς ἰδεώδεις οὐρανοὺς ἡλίων ἀνεσπέρων,
πλὴν τὰς σκληρὰς στενότερον συσφιγγεῖ πέδας τῆς σαρκός,
αἰμάσσων καὶ ἀσπαίρων.

Εἰς τὰς ἰτέας τῆς ζωῆς κρεμάσας βάρβιτον λυγρὰν,
τὸν πότμον κλαίει τὸν στυγνὸν τοῦ ἐπὶ γῆς Παρία,
τὴν Ἄτην ἐπιβάλλουσαν ἐν σκότει βίαν μουσαρὰν
καὶ τ' ἄλγη τὰ μυρία.

Μαρμαίροντος ἰδανικοῦ ἱεροφάντης εὐγενῆς,
ἐκ τῆς Γεένης χαρμονὰς ὄρα Ἐδὲμ ἀπάτους,
καὶ μάτην νέου Γολγοθᾶ, θεὸς καὶ μάρτυς, ἀπηνεῖς
ὑφίσταται θανάτους.

Βερολίνον, Νοέμβριος 1898.

Κλέων Ραγκαβῆς

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

28 Ὀκτωβρίου 1898.

Πλούσιον εἰς γεγονότα ἐξωτερικά τὸ λήξαν δεκαπενθήμερον. Ἡ κατοχὴ τῆς Φασόδας παρὰ τοῦ Γάλλου λοχαγοῦ Μαρσάν κρατεῖ εἰς ἐξαψίν τὰς κυβερνήσεις Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας καὶ ἐπικειται σύρραξις μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἰσχυρῶν Δυναμειῶν, τὴν ὁποῖαν προσπαθεῖ νὰ προλάβῃ ἡ διπλωματία, λύουσα τὸ ζήτημα διὰ τρόπου ἰκανοποιούντος ἀμφοτέρω τὰ ἔθνη. Καθ' ἥν δὲ στιγμὴν ἡ Γαλλία συγκλονεῖται ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον, τὸ μὲν ἐνεκα τῆς Φασόδας, τὸ δ' ἐνεκα τοῦ ζητήματος Δραυφούς, τὸ ὁποῖον λαμβάνει ἄλλιν ἐπιφόβους διαστάσεις καὶ ὑπονομεύεται ἡ Δημοκρατία, ἀμέριμος καὶ εὐτυχῆς ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἐπισκέπτεται τὸν φίλον του Χαμίτ, μεθ' οὗ ἀνταλλάσσει ἰσα φιλήματα καὶ... ἀνισα δῶρα, καὶ περιέρχεται πομπῶς τοὺς Ἁγίους Τόπους, ἐπιθεωρῶν μοναστήρια καὶ ἐγκαινιάζων ἐκκλησίας.

Εὐτυχῶς ὁ κίνδυνος τῆς ἐνσηψάσης ἐν Βιέννῃ πανώλους ἀπεσοβήθη καὶ ἡσυχάσαμεν καὶ ἡμεῖς οἱ φιλόξενοι Ἀθηναῖοι, οἱ ὁποῖοι, ἂν μᾶς ἐπεσκέπτετο αὐτὴ ἡ κυρία, θὰ εὐρισκώμεθα εἰς δύσκολον θέσιν, μὴ γνωρίζοντες ποῖαν νὰ περιποιηθῶμεν περισσώτερον αὐτὴν ἢ τὴν Βλογιάν, τὴν ὁποῖαν δὲν ἐνοοῦμεν ν' ἀφίσωμεν νὰ μᾶς φύγῃ!

Ἦρξις τέλος νὰ πνῆ ἀεὶ ελευθερίας ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς νύμφης τῆς Μεσογείου, καὶ μὲ συνεχόμενους τοὺς παλμούς τῶν καρδιῶν των οἱ Κρήτες, ἀναμένουσι τὴν περιπόθητον στιγμὴν, καθ' ἣν φεύγων καὶ ὁ τελευταῖος Τούρκος στρατιώτης ἐκ τῆς πατρίδος των, θ' ἀνατείνωσι χεῖρας καὶ ὄμματα εἰς τὴν καταγάλανον οὐρανὸν καὶ θ' ἀναφωνήσῃ:

— Εἰμεθα εἰλεύθεροι!

GUY DE MAUPASSANT

ΤΟ ΒΑΠΤΙΣΜΑ

— Ἐλα, γιατρέ, λίγο κονιάκ.

— Εὐχαρίστως.

Καὶ ὁ γέρων ναυτικός ἰατρός ἔτεινε τὸ ποτηράκι του καὶ παρετήρησεν ἀνερχόμενον μέχρι τῶν χειλέων τὸ ὠραῖον ποτόν, μὲ τὰς χρυσιζούσας ἀνταυγείας.

Κατόπιν τὸ ὤψωσε μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν, τὸ διεπέρασε διὰ τῶν ἀκτίνων τῆς λυχνίας, τὸ ὠσφράνθη, ἐρόφησε σταγόνας τινάς, τὰς ὁποίας ἐκράτησεν ὀλίγον ἐπὶ τῆς γλώσσης του καὶ ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς καὶ λεπτῆς σαρκὸς τοῦ οὐρανίσκου του, ἔπειτα εἶπεν:

— Ὦ, τὸ χαριτωμένον δηλητήριο, ἢ νὰ πῶ καλλίτερα ὁ γεφυρωτικὸς φανεῦς, ὁ ἡδονικὸς κατατροφεὺς τῶν λαῶν. Σεις δὲν τὸ ζεῦρετε καλά. Ἐδικθάσκατε, εἶνε ἀλήθεια, τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο βιβλίον—τὸ Assomoir—

ἀλλὰ δὲν εἶδατε, ὅπως ἐγὼ, τὸ ἀκόλ νὰ καταστρέφῃ ὁλόκληρον φυλὴν ἀγρίων, ἓνα μικρὸν βασιλεῖον μαύρων, τὸ ἀκόλ, ποῦ τὸ φέρουν μέσα σὲ στρογγυλά βραδέλια καὶ τὸ ἀποδιβάζον μὲ ὕφος ἀτάραγον οἱ ἀγγεῖοι ναῦται μὲ τὰ ξανθὰ γενάρια των. Ἀλλὰ τί λέγω; Νά, εἶδα ἐγὼ μὲ τὰ μάτια μου ἓνα δῶμα ἀλκολισμοῦ, πολὺ περιέργον καὶ πολὺ ἐκπληκτικόν. Καὶ κοντὰ ἐδῶ εἰς τὴν Βρετανίαν, σ' ἓνα μικρὸ χωριό, τριγύρω στὸ Πονλ-αμπέ.

Εἶχα πάρει τότε ἐνικύσιον ἀδειαν καὶ ἐκλήθημιν σ' ἓνα ἐξοχικὸ σπῆτι, ποῦ μοῦ εἶχε ἀφίσει ὁ πατέρας μου. Θὰ τὴν γνωρίζετε αὐτὴν τὴν χαμηλὴν περαλίαν, ὅπου ὁ ἄνεμος σφυρίζει νύχτα-μέρα μέσα στους σχοίνοισ, ὅπου βλέπει κανεὶς ὄρθους ἢ πλαγιασμένους τοὺς πελωρίους λίθους, οἱ ὁποῖοι ἦταν ἄλλοτε θεοὶ καὶ οἱ ὁποῖοι κρατοῦν ἀκόμη καὶ τώρα κατ' ἀνησυχαστικὸν εἰς τὴν στάσιν τους, εἰς τὴν ἐκφρασίν τους, εἰς τὴν μορφήν τους. Μοῦ φαίνονται πάντοτε ὅταν νὰ ἐμψυχώνωνται καὶ νὰ ξεκινοῦν εἰς τὴν πεδιάδα μ' ἓνα βῆμα ἡσυχο καὶ βαρῦ, μὲ τὸ κολοσσαῖον γρανιτωδὲς βῆμά τους, ἢ ὅταν νὰ πετοῦν μὲ πτέρυγας ἀπείρους, πτέρυγας λιθίνους πρὸς τὸν Δρυῖκὸν παραδεισον.

Ἡ θάλασσα τὴν περιλείπει καὶ κυριαρχεῖ εἰς τὸν ὀρίζοντα, ἡ θάλασσα ἡ ἀεικίνητος, γεμάτη σκοπέλους, μὲ τὰ μαύρα κεφάλια τους, πάντοτε περικυκλωμένα ἀπὸ λυσσασμένους ἀφρούς, ποῦ μοιᾶζουν μὲ σκύλους, οἱ ὁποῖοι περιμένουν τοὺς ψαράδες.

Καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ πηγαίνουν εἰς τὴν φοβεράν αὐτὴν θάλασσαν, οἱ ὁποῖοι ἀναποδογυρίζουσι τὰς βάρκας τους καὶ ἓνα τίναγμα τῶν πρασινισμένων νώτων των καὶ τὰς καταπνίει ὅταν χάπια, πηγαίνουν μὲ τὰ μικρά των πλοῖα μέρα καὶ νύχτα θορραλέοι, ἀνήσυχοι, μεθυσμένοι, καὶ πολὺ συχνὰ μάλιστα.

«Ἄμα ἡ μπότλια εἶνε γεμάτη, λέγουσι, τῆς βλέπουσι τῆς ξέρες, ἐνῶ ἄμα εἶνε ἀδειανὴ δὲν τῆς βλέπουσι πεία».

Ἄν μπῆτε στὴν καλύβη τους ποτὲ δὲν θὰ βρῆτε τὸν πατέρα. Καὶ ἂν ρωτήσατε τὴν γυναῖκα, τί ἐγένετο ὁ ἄνδρας τῆς θὰ εἴρῃ τὰ χεῖρα τῆς κατὰ τὴν σκοτεινισμένην θάλασσαν, ποῦ βογγάει καὶ ρτύνει τὰ ἄσπρα τὰ σώλια τῆς ἀνάω στὴν παραλίαν. «Ἐμείνα ἐκεῖ μέσα μίαν νυχτιά ποῦ εἶχε πειε λίγο περισσώτερο. Καὶ τὸ πρῶτο τῆς παιδί τὸ ἴδιο. Ἐχε κόμη τέσσαρα ἀρσενικά, τέσσαρα παλληκάρια ξανθὰ καὶ δυνατὰ δόξα σοι ὁ Θεός».

Κατοικοῦσα λοιπὸν σ' ἓνα ἐξοχικὸ σπῆτι κοντὰ στὸ Πονλ-αμπέ. Ἦμην ἐκεῖ μόνος μὲ τὸν ὑπηρέτην μου, ἀρχαῖον ναυτικόν, καὶ μὲ μίαν οἰκογένειαν βρεττανῶν, ἡ ὁποία ἐφύλαττε τὸ κτῆμα εἰς τὴν ἀπουσίαν μου. Ἦσαν τρεῖς ἄτομα, δύο ἀδελφοὶ καὶ ἓνας ἄνδρας, ὁ ὁποῖος εἶχε πάρει τὴν μίαν ἀπ' αὐτὰς καὶ ὁ ὁποῖος μοῦ ἐκάλιέργεε τὸν κῆπον.

Τὸ ἔτος λοιπὸν ἐκεῖνο, τὰ Χριστούγεννα ἡ γυναῖκα τοῦ κηπουροῦ μου ἐγέννησεν ἓνα ἀγοράκι.

Ὁ ἄνδρας τῆς μου ἐζήτησε νὰ γίνω κουμπάρος. Δὲν εἰμποροῦσα νὰ τοῦ ἀρνηθῶ καὶ μοῦ ἐζήτησε καὶ δέκα φράγκα διὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔξοδα, καθὼς ἔλεγε.

Ἡ ἱερωγία ὠρίσθη νὰ γίνῃ τὰς δύο Ἰανουαρίου. Μετὰ ὁκτὼ ἡμέρας ἡ γῆ ἐσκεπάσθη ἀπὸ χιόνια, ἀπὸ ἓνα ἀπέραντον τάπητα πελιδνὸν καὶ στερεόν, ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο ἀτελείωτος ἐπὶ τοῦ ὀμαλοῦ ἐκεῖνου τόπου. Ἡ θάλασσα ἐφαίνετο μαύρη μακρὰν ὀπισθεν τῆς λευκῆς πεδιάδος καὶ τὴν ἔβλεψεν ταρρασομένην, ὑψοῦσαν τὰ νώτα τῆς, συστρέφουσαν τὰ κύματά τῆς, ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἐπιπέσῃ ἐπὶ τῆς ὠχρᾶς γειτόνος τῆς, ἡ ὁποία εἶχε τὴν ὄψιν νεκρᾶς, τὸσον ἥρεμος, τὸσον σιωπηλῆ, τὸσον ψυχρὰ αὐτὴ.

Τὰς ἐνέα τὸ πρῶτ' ὁ γέρων Κερανδέκ εὐρίσκατο πρὸ

τῆς θύρας μου μὲ τὴν γυναικαδέλφην του, τὴν θεῖα Κερμεγάν καὶ τὴν μαμήν, ἡ ὁποία ἔφερεν τὸ παιδί τυλιγμένον μέσα σ' ἓνα σκέπασμα.

Ἐκινήσαμεν διὰ τὴν ἐκκλησίαν. Ἐκαμνε ἓνα κρύο ποῦ ραῖζαν ἡ πέτρες, ἓνα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ διαπεραστικὰ κρύα ποῦ σιάζει τὸ δέρμα καὶ σὲ κάμνει νὰ ὑποφέρῃς φρικτὰ ἀπὸ τὸ τσουζιμο τῆς παγωνιάς. Ἐγὼ ἐσυλλογίζομην τὸ δυστυχισμένον μικρὸ καὶ ἐσκεπτόμην ὅτι αὐτὴ ἡ βρετανικὴ γάτα ἦταν ἀπὸ σίδερο, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀφοῦ τὰ παιδιὰ τους εἰμποροῦσαν ἄμα ἐγεννώνταν νὰ ὑποφέρουν τέτοιους περιπάτους.

Ἐρθάσαμεν μπροστὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἡ πόρτα ἦταν κλειστῆ. Ὁ κύριος ἐφημέριος ἀργούσε.

Τότε ἡ μαμή ἐκάθησεν εἰς μίαν ἀκρῆ, κοντὰ εἰς τὸ κατώφλι καὶ ἀρχισε νὰ γδύνῃ τὸ μικρὸ. Ἐνόμισα κατ' ἀρχάς, ὅτι θὰ εἶχε μουσκεύσει τὰ σπάργανά του, ἀλλ' εἶδα ὅτι τὸ ἄρναν γυμνόν, ὀλόγυμνον τὸ δυστυχισμένον, ὀλόγυμνον εἰς τὸν παγωμένον αέρα.

Ἐπλησίασα, ταραχθεὶς ἀπὸ τέτοιαν ἀνοησίαν.

— Μὰ εἶσαι τρελλή! Ὄ τὸ πεθάνης.

Ἡ γυναῖκα ἀπεκρίθη μὲ ἔπαρξιαν:

— Μπά, ὄχι ἀφεντικὸ, πρέπει νὰ περιμένῃ τὸν καλὸ Θεὸ γυμνόν.

Ὁ πατέρας καὶ ἡ θεῖα τὸ ἔβλεπαν μὲ ἀπάθειαν. Αὐτὴ ἦτο ἡ συνθήκη. «Ἄν δὲν τὸ ἔκαμναν θάταν κακὸ γιὰ τὸ παιδί».

Ἐθύμωσα, τοὺς ἐπέπληξα, τοὺς ἐφοβήρισα πῶς θὰ φύγω, ἐπροσπάθησα μὲ τὸ στανιὸ νὰ σκεπάσω τὸ ἀδύνατον πλάσμα. Ἄλλ' εἰς μᾶτην. Ἡ μαμή μου ζέφυγε καὶ ἔτρεχε μέσα στὰ χιόνια, καὶ τὸ σῶμα τοῦ βρέφους εἶχε μελανιάσει.

Θὰ ἄφινα αὐτὰ τ' ἀγορία καὶ θὰ ἔφυγα, ὅταν διέκρινα τὸν ἐφημέριον νὰ ἐρχεται ἀπὸ τὴν πεδιάδα, ἀκούλουθόμενος ἀπὸ τὸν βοήθον του καὶ ἓνα μάγκα τοῦ τόπου.

Ἐτρεξα πρὸς αὐτὸν καὶ τοῦ εἶπα μὲ θυμὸν τὴν ἀγανάκτησίν μου. Δὲν ἐξεπλάγη ποσῶς, δὲν ἔβιασε τὸ βῆμα του, δὲν ἔταχυνε διόλου τὰς κινήσεις του.

Μοῦ ἀπήντησε:

— Τί τὰ θέλετε, κύριε, αὐτὸ εἶνε ἡ συνθήκη. Τὸ κἄνουν ὅλοι, δὲν εἰμποροῦμε νὰ τὸ ἐμποδίσουμε.

— Ἀλλὰ τουλάχιστον κινήθητε ταχύτερον σεῖς, κνέκρτζα.

Μοῦ ἐπανέλαθε:

— Μὰ δὲν μπορῶ νὰ ὑπάγω καὶ γληγορότερα.

Καὶ ἐμβόηκεν εἰς τὸ σκευοφυλάκιον, ἐνῶ ἡμεῖς ἐμείναμεν εἰς τὸ κατώφλιον τῆς ἐκκλησίας, ὅπου ἔπαυσα ἀναντιρρήτως περισσώτερον ἐγὼ ἀπὸ τὸ δύστυχο μικρὸ, τὸ ὁποῖον ὠλόλυζεν ἀπὸ τὰ δῆγματα τοῦ ψύχους.

Ἡ θύρα τέλος ἦνοιξεν. Ἐμβόηκαμεν. Ἀλλὰ τὸ μικρὸν ἔτρεπε νὰ μείνῃ γυμνὸν καθ' ὅλην τὴν ἱερωγίαν.

Ἦρξε δὲ αὐτὴ ἀτελείωτος. Ὁ ἱερεὺς ἐψέλλισε τὰς λατινικὰς συλλαβὰς, αἱ ὁποῖαι ἔπερταν ἀπὸ τὸ στόμα του ἀνάποδα συλλαβισμένα. Ἐπροχωροῦσε σιγά-σιγά, μὲ βραδύτητα θεολογικῆς παραστάσεως, καὶ τὸ λευκὸν ἄμφιον του μοῦ ἐπάγωνε τὴν καρδιά, ὡς ἄλλη χιὼν, τὴν ὁποῖαν περιεβλήθη διὰ νὰ κάμῃ νὰ ὑποφέρει, ἐν ὀνόματι ἐνὸς Θεοῦ σκληροῦ καὶ βαρβάρου, ὁ ἄνθρωπινος αὐτὸς σκώληξ, τὸν ὁποῖον ἐβασάνιζε τὸ ψῆχος.

Τὸ βάπτισμα ἐπὶ τέλους ἐτελείωσε κατὰ τὰ εἰθισμένα καὶ εἶδα τὴν μαμήν νὰ τυλίξῃ πάλιν εἰς τὸ μακρὸ σκέπασμα τὸ παγωμένον παιδί, τὸ ὁποῖον ἐκλαυθμύριζε μὲ φωνὴν ὀρεῖαν καὶ λυπηράν.

Ὁ ἐφημέριος μοῦ εἶπεν:

— Εἰμπορεῖτε νὰ ἔλθετε, κύριε, νὰ ὑπογράψετε τὸ πρωτόκολλον;

Ἐστράφη πρὸς τὸν κηπουρὸν μου:

— Ὦρισε γλήγορα τώρα καὶ ζεστάνε αὐτὸ τὸ παιδί ἀμέσως.

Καὶ τοῦ ἔδωσα κατ' ἐπιθυμίας, διὰ νὰ προλάβῃ, ἂν εἶχε ἀκόμη καιρὸν, καμμίαν περιπνευμονίαν.

Ὁ ἄνθρωπος μοῦ ὑπεσχηθὲν ὅτι θὰ ἐτελείωσεν τὰς παραγγελίας μου καὶ ἀνεχώρησε μὲ τὴν γυναικαδέλφην του καὶ τὴν μαμήν.

Ἠκολούθησα τὸν ἱερέα εἰς τὸ σκευοφυλάκιον.

Ἄμα ὑπέγραψα μοῦ ἐζήτησε πέντε φράγκα δι' ἔξοδα.

Εἶχα δώσει δέκα φράγκα εἰς τὸν πατέρα, φυσικὰ ἠρνήθη νὰ πληρώσω ἐκ νέου. Ὁ ἐφημέριος μ' ἐφοβήριζεν, ὅτι θὰ σχίσῃ τὸ φύλλον καὶ θὰ ἀκυρώσῃ τὴν ἰσοτελεστείαν. Τὸν ἐφοβήρισα καὶ ἐγὼ μὲ τὸν εἰσαγγελέα.

Ἡ φιλονεικία ὑπῆρξε μακρὰ ἐτελείωσε νὰ πληρώσω.

Μόλις ἐγύρισα εἰς τὸ σπῆτι μου ἠθέλησα νὰ μάθω ἂν δὲν συνέθη κανέν δυστύχημα. Ἐτρεξα εἰς τοῦ Κερανδέκ, ἀλλ' ὁ πατέρας, ἡ θεῖα καὶ ἡ μαμή δὲν εἶχαν γυρίσει ἀκόμη.

Ἡ λεγὼ ἔμεινε ὀλομόναχῃ, ἐργαζοῦσεν ἀπὸ τὸ κρύο εἰς τὸ κρεββάτι τῆς καὶ ἐπεινοῦσε, μὴ ἔχουσα τι νὰ φάγῃ.

— Ποῦ στὴν ὀργή πῆγαν; ἠρώτησα.

Αὐτὴ χωρὶς ἐκπληξίν, χωρὶς θυμὸν:

— Πῆγαν νὰ γιορτάσουν τὴ γὰρ.

Αὐτὸ ἦτο τὸ εἶθον. Τότε ἐπέκθη τὰ δέκα μου φράγκα, ποῦ εἶχα δώσει δι' ἐκκλησιαστικὰ ἔξοδα καὶ τὰ ὁποῖα θὰ ἐχορήγησαν δι' οἰνοπνευμα ἀναμφιβόλως.

Ἐστεῖλα ὀλίγο ζουμί εἰς τὴν μητέρα καὶ διέταξα νὰ ἀνάψουν καλὴν φωτιά εἰς τὴν γωνία τῆς. Ἦμην στενωχωρημένος καὶ ὄργισμένος, εἶχα ἀπόφασιν νὰ διώξω αὐτὰ τὰ ἀγορία καὶ μὲ φρικτὴν ἐσυλλογίζομην τί νὰ εἶχεν ἀπογίνει τὸ ἀθλιὸν βρέφος.

Εἰς τὰς εἴς τὸ ἐσπέρας δὲν εἶχαν ἀκόμη ἐπιστρέψει. Διέταξα τὸν ὑπηρέτην νὰ τοὺς περιμένῃ καὶ κατεκλήθη.

Ἐκοιμήθη ἀμέσως, διότι κοιμοῦμαι ὅταν ἀληθινὸς ναῦτης.

Τὸ πρῶτ' ἐξύπνησεν ὁ ὑπηρέτης μου, ὅστις μοῦ ἔφερε ζεστὸ νερὸ διὰ ζύρισμα.

Μόλις ἦνοιξα τὰ μάτια μου ἠρώτησα:

— Καὶ ὁ Κερανδέκ;

Ὁ ὑπηρέτης ἐδίστασεν ὀλίγον, κατόπιν ἐψέλλισε:

— Ἐγύρισε, κύριε, περασμένα μεσάνυχτα καὶ στουπὶ στὸ μεθύσι, ποῦ δὲν μποροῦσε νὰ πάρῃ τὰ πόδια του καὶ ἡ θεῖα Κερμαγάν τὸ ἴδιο καὶ ἡ μαμή τὸ ἴδιο. Πιστεύω πῶς θὰ κοιμηθῆκαν σὲ κανένα χαντάκι, ὥστε ποῦ τὸ μικρὸ πέθανε χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν.

Ἐσηκώθηκα μὲ ἓνα πάδημα κρᾶζων:

— Τὸ παιδί πέθανε;!

Μάλιστα, κύριε, τὸ ἔφεραν εἰς τὴν μητέρα του, ἄμα τὸ εἶδε αὐτὴ ἀρχισε νὰ κλαίῃ. Τότε τῆς ἔδωκαν νὰ πιῇ γιὰ νὰ παρηγορηθῇ.

— Πῶς; Τῆς ἔδωκαν νὰ πιῇ;!

Μάλιστα, κύριε, ἀλλὰ ἔμαθα τοῦτο σήμερον τὸ πρῶτ', τώρα πρὸ ὀλίγου. Καὶ ὅταν δὲν εἶχαν πειὰ ρακί, οὔτε χρήματα, ἐπῆραν τὸ πετρεῖλαιον ποῦ τοὺς εἶχε δώσει ὁ κύριος καὶ τὸ ἦπιαν καὶ ἡ τέσσαρες ὅσο εἶχε μείνει.

Μάλιστα ἡ Κερανδέκ εἶνε πολὺ ἄρρωστη.

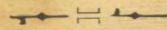
Ἐπέρασα βίαια τὰ ἐνδύματά μου καὶ ἀρπάξας ἓνα μπαστούνι, μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ τὸ σπᾶσω ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὰ ἀνθρώπινα κτήνη, ἔτρεξα εἰς τοῦ κηπουροῦ μου.

Ἡ λεγὼ ἠγωνία κερσαμένη ἀπὸ τὴν μεταλλικὴν οὐσίαν, παραπλευρῶς τοῦ κωνοῦ πτώματος τοῦ τέκνου τῆς.

Ὁ Κερανδέκ, ἡ μαμή καὶ ἡ θεῖα Κερμαγάν ἐροχάλιζαν ἐπὶ τοῦ ἑδάφους.

Ἐπρεπε νὰ περιποιηθῶ τὴν γυναῖκα, ὁ ὅποια ἀπέθανε περὶ τὴν μεσημβρίαν...

Ὁ γέρον ἰατρός ἐσιώπησεν. Ἐλαβε τὴν φιάλην τοῦ οἰνοπνεύματος, ἐγέμισεν ἀκόμη ἓν ποτήριον καὶ διαπεράσας διὰ μέσου τοῦ ξανθοῦ ποτοῦ τὰς ἀκτῖνας τῆς λυχνίας, αἱ ὅποια ἐφαίνοντο ὡς νὰ ἔθετον εἰς τὸ ποτήριον του διαχυτὴν χυμὸν ἀναλελυμένων τοπαζίων, κατέπιε διὰ μιᾶς τὸ ὑποῦλον καὶ καυστικὸν ποτόν.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ

Σὲ μιὰ ὥρα!...

Καὶ ρίχνει συχνὰ τὸ βλέμμα καὶ μὲ συγκίνησι, μὲ πόθο μυστικὸ καὶ ταραχὴ ἐνδόμυχη, ποῦ τρέμει τὸ κορμὶ τῆς καὶ ἀγνίζει ἡ ὄψις τῆς καὶ ἀναδύονται τὰ χεῖλη τῆς ὡς νὰ λένε σιωπηλὰ τὴ σκέψιν ποῦ τὴν ξουσιάζει καὶ ποῦ τὴ σπρώχνει ἔς τὸν κατήφορο, κυττάζει νὰ προχωρῶν ἢ σφαίρες ἔς τὴν πλάκα τοῦ μικροῦ ρολογιοῦ, πούνε ἔς τὸ τραπέζι ἀνάμεσα σὲ μπουκαλάκια μὲ μυρωδιὰς καὶ κουτιὰ μὲ διάφορες ποῦδρες.

Στέκεται ὀλόρθη μπροστὰ ἔς τὸν καθρέφτη καὶ μὲ τ' ἀλαβάστρινά, τὰ χνουδωτὰ τῆς χέρια, πούνε γυμνά ὡς τὲς μασχάλες, χτενίζει τὰ ὀλόμαυρα μαλλιά τῆς, καὶ ὅπως τινάζει τὸ κεφάλι καὶ γέρνει χαριτωμένα ὀπίσω, τεντόνει μπροστὰ τὸ ἀράχινον μεταξωτὸ φόρεμά τῆς καὶ χαράζονται ἢ πλαστικὲς γραμμὲς ἢ ἀφράτου κορμιοῦ τῆς καὶ στενοχωροῦνται οἱ θησαυροὶ τοῦ στήθους τῆς.

Ἡ νύχτα προχωρεῖ σιγαλὰ καὶ ἀπὸ τὰ μισάνοιχτα παράθυρα μπαίνουνε γλωμέρες ἀχτίδες τοῦ φεγγαριοῦ, ποῦ περνᾶνε τὴν τούλινη κουνοπιέρα τῆς κοιπέτας καὶ φωτίζουνε γλυκὰ τ' ἀθῶο προσωπάκι μικροῦ παιδιοῦ, ποῦ κοιμᾶται ὀλομόναχο τὸ καυμένο μὲ τὰ χέρια ἀπλωμένα ἔς τὰ προσκέφαλα, ὡς νὰ γυρεύουνε, ὅπως ἦτάν συνειθισμένα κάθε νύχτα, τὸ λαϊμὸ τῆς μάνας, ποῦ δὲν κοιμᾶται ἀπόψε δίπλα ἔς τὸ παιδί τῆς, παρὰ μένει ἀγρυπνη καὶ στολισμένη, περιμένοντας κάποια ἐπίσκεψιν...

Κάθεται σὲ μιὰ πολυθρόνα καὶ ἀκουμβώντας τὸ κεφάλι ἔς τὸ δεξιὸ τὸ χέρι εἶνε παραδομένη σὲ βαθεῖα συλλογὴ, καὶ κάθε τόσο κυττάζει μ' ἀγωνία καὶ συγκίνησι τὲς σφαίρες τοῦ μικροῦ ρολογιοῦ, π' ὄλο καὶ προχωρῶν ἔς τῆς δέκα.

Σὲ μισὴ ὥρα!...

Γέρνει ἔς τὰ στήθη τὸ κεφάλι, τὸ κρατεῖ μὲ τὰ δύο τῆς χέρια, τὰ στολισμένα μὲ χρυσὰ βραχιόλια, καὶ σκέφτεται.

Κάποια πάλι γίνεται μέσα τῆς!

Ὁ ἄνδρας τῆς λείπει ἔς τὰ ξένα. Λείπει τώρα διὸ χρόνια καὶ κάθε ποῦ τῆς γράφει, τῆς φανερώνει τὴν ἀγάπην καὶ τὴ στοργὴν του, τὴ λύπην ποῦ τοῦ θλίβει τὴν καρδιά νὰ ζῆ μακριὰ τῆς, τὸν πόθο τῆς ψυχῆς του νὰ τὴν κλείσῃ γλήγορα ἔς τὴν ἀγκαλιά του!

Καὶ τὸ τελευταῖο ἀκόμα γράμμα ποῦ τῆς ἔστειλε καὶ πούνε πεταμένο ἐκεῖ ἔς τὸ τραπέζι μὲ τ' ἄλλα, τὰ ἴδια γράφει. Προσθέτει μάλιστα πῶς πολὺ σύντομα ἐλπίζει νὰ γυρῆ, γιὰ νὰ ζήσει πλεῖσθ' ἀχώριστα καὶ εὐτυχισμένα μὲ τὴν γυναῖκά του καὶ τὸ παιδάκι του...

Σηκώνει μὲ τιναχμὸ τὸ κεφάλι ὡς νὰ θέλῃ νὰ διώξῃ κάτι ποῦ τῆς πλακώνει τὴ σκέψιν καὶ κυττάζει τὸ ρολόγι...

Σὲ δέκα λεπτὰ!...

Ἀπλώνει τὸ χέρι καὶ παίρνει ἀπὸ ἓνα ποτήρι μικρὸ μπουκέτο ρόδα καὶ γιασεμιά. Τὰ καμαρώνει, τὰ μυρίζει, τὰ χαδεύει, τὰ φιλεῖ καὶ τὰ καρφώνει ἔς τὰ στήθια τῆς... Εἶνε δῶρο ἐκεῖνου ποῦ περιμένει! Ἐκεῖνου ποῦ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποῦ παντρεύθηκε δὲν τὸν ξανάδε, καὶ ἡ νέα τῆς ζωὴ καὶ τὰ νέα τῆς καθήκοντα τὸν διώχνανε ἀπὸ τὸ νοῦ τῆς καὶ ἀποκοίμαγαν ἔς τὴν καρδιά τῆς τὴν πρώτη τῆς ἀγάπην...

Κι' ἔτυχε νὰ τὸν ἴδῃ τώρα!... Τώρα ποῦ λείπει ὁ ἄνδρας τῆς καὶ ζῆ ὀλομόναχο μὲ τὸ παιδί τῆς...

Τὸν εἶδε καὶ ὁ νοῦς τῆς γύρισε ἔς τὰ παιδικὰ τῆς χρόνια, τότες, ποῦ πρωτογνωρίστηκε μὲ τὸ Γιώργη καὶ ἀγαπήθηκαν... Ποῦ ἐκαθόντανε πλάγι ἔς τὸν κήπο τοῦ σπιτιοῦ τῆς καὶ κρυμμένοι πίσω σὲ φουντωτὲς πρασινάδες, ἀλλάζανε ὄρκους καὶ φιλιὰ, καὶ γέροντας λυγωμένα ὁ ἓνας ἔς τοῦ ἄλλου τὴν ἀγκαλίαν, μὲ γάδια καὶ γεροσφιζήματα ἐφτιάνανε τὸ μέλλον τους μ' ὅλες τοῦ κόσμου τὲς εὐτυχίες, αἰώνια ἀγαπημένοι καὶ ἀχώριστοι!... Ἀλλὰ ἡ τύχη ἐδιάλυσε τὰ ὄνειρά τ' αὐτοῦ καὶ ἡ Κατίνα ἐγένηκε γυναῖκα ἄλλου, τοῦ Κώστα, ποῦ ὅσο καὶ ἂν τὴν κανάκευε καὶ τὴν ἐλάτρευε, δὲν μπόρεγε νὰ τὸν ἀγαπήσῃ, νὰ τὸν βάλλῃ ἔς τὴν θέσιν ἐκεῖνου, ποῦ τόσα χρόνια ἔμεινε πιστὸς ἔς τὸν ὄρκο του, πιστὸς ἔς τὴν πρώτην του ἀγάπην!

Καὶ τώρα ποῦ τὸν εἶδε πάλι ἔπειτα ἀπὸ τόσο καιρὸ, ξανάθει ἡ φλόγα μέσα τῆς λησμονῆ πῶς ἔχει ἄνδρα, λησμονῆ πῶς εἶνε μάννα καὶ... στολισμένη τὴν καρτερεῖ.

Δέκα!...

Ἀκούγεται χτύπος ἐλαφρὸς ἔς τὴν πόρτα τῆς κάμερας καὶ πετιέτ' ἐπάνω. Δειλιάζει ὁμοῦ νὰ πάγῃ ν' ἀνοίξῃ καὶ στέκει ἀφρημένη, ὡς νὰ παλαβῆ. Ἀλλάζει χίλιες ὄψεις, τρέμει ἀπὸ συγκίνησι, τρέμει ἀπὸ ντροπὴ, ἀπὸ φόβο ἀόριστο καὶ βλέπει τὴν ἄβυσσον ποῦ ἀνοίγεται ἔς τὰ πόδια τῆς καὶ πέφτει ὡς νὰ στραβῆ! Ἐρχεται ἔς τὸν ἑαυτὸ τῆς καὶ ὡς νὰ γυρεύῃ κάποιον νὰ στηριχθῆ, ὡς νὰ γυρεύῃ βοήθειαν, στρέφει ἀνήσυχον γύρω τὸ βλέμμα καὶ τὸ καρφώνει ἔς τὸ κρεβάτι, ἐκεῖ ἔς τὴν ἀθῶα μορφήν τοῦ παιδιοῦ τῆς, ποῦ κοιμᾶται ὀλομόναχο τὸ καυμένο, μὲ τὰ χέρια ἀπλωμένα ἔς τὰ προσκέφαλα!...

Κλονίζεται, ἓνα δάκρυον ποῦ κρέμεται ἔς τὰ βλέφαρά τῆς δείχνει τὴ μετάνοιά τῆς, δείχνει πῶς θέλει νὰ σωθῆ!... ἀλλὰ εἶνε ἀργὰ πλέον!...

Ἀνοίγεται ἡ πόρτα καὶ μπαίνει ἡ ὑπηρετρία, κρατώντας ἓνα φάκελλο πράσινο.

— Ὅτι τὸ φέρανε τοῦτο τὸ τηλεγράφημα, λέει.

Τὸ ἀρπάζει, πλησιάζει ἔς τὸ φῶς, σιζέει τὸ φάκελλο καὶ ἀχτίδα χαρῆς χύνεται ἔς τὸ πρόσωπό τῆς.

Διαβάζει:

Κατίνα Μ...

Κυριακὴ φθάνω.

Κώστας.

Ἐπέταξε ἀπὸ τὰ στήθη τῆς τὰ ρόδα καὶ τὰ γιασεμιά, ἔβαλε ἔς τὴν θέσιν τους τὸ τηλεγράφημα καὶ ἔτρεξε μ' ἀνοιχτὲς ἀγκάλες ἔς τὸ κοιμισμένο παιδί τῆς καὶ τὸ φίλησε παράφορα!

Ἄνδρας Α. Ἀβούρης.

Ἡ «Ποικίλη Στοὰ» ἡ πάντοτε καινοτομοῦσα καὶ θαυματουργοῦσα ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ φιλοκαλεσθέντος κ. Γ. Αρτέμη ἐφέτος παρουσιάζεται ὡς ἐπετηρὴς, ὡς θεματοφύλαξ τῆς φιλολογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἐργασίας τῶν παρ' ἡμῖν κορυφαίων ποιητῶν καὶ συγγραφέων. Πλήν τούτων ὡς φιλόστοργος μήτηρ ἡ «Ποικίλη Στοὰ» ἀνοίγει τὴν στήλην τῆς εἰς τὰς νεαρὰς παρθένους, εἰς ἃς ἀδυσώπητος μοῖρα σκάπτει πρόωρον τάφον καὶ, διασώζουσα τὰς ὠραίας αὐτῶν μορφὰς βραίνει αὐτὰς μὲ ἀνθη μωροβόλα καὶ ἀμύραντα

Α. ΠΟΥΣΚΙΝ (Διάσημος Ῥώσος ποιητής).

ΣΤΙΧΟΙ ΒΑΡΒΑΡΟΙ

Ο ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Κύττα τοὺς λόφους, τοὺς κάμπους, Μύρρα μου,
Τὰ βουνά, τ' ἄνθη, τὰ δένδρα, κύτταξε,
Πῶς ἀσπρίζουν γεμάτα ἀπὸ χιόνι
Ποῦ πυκνότατο ἀδιάκοπα πέφτει.

Τί ἀνεμοζάλη μαῦρη σπκόνεται!
Ἡ ἑλναῖς λυγάνε, οἱ πεῦκοι, οἱ πλάτανοι.
Συνεπαίρνει κρεμνοὺς καὶ καλύβας
Καὶ τὰ σπιτία κινιοῦνται καὶ τρίζουν.

Τὸ ἔρμο καρὰδι μέσα ἔς τὴ θάλασσα
Γιὰ ἰδῆς παλεύει μὲ τ' ἄγρια κύματα
Ποῦ τὸ σπρώχνουν ἔς τὰ ἔξω, ἔς τὰ βάθη
Καὶ μουγκρίζουν σὰ νάσαν θορία.

Κρυμμένος ὁ ἦλιος σὲ πυκνὰ σύγνεφα,
Δὲ θὰ προβάλλῃ οὔτε καὶ σήμερον
Ἐπὶ τὸ χορῶφι ν' ἀρχίσῃ τ' ἀλέτρι,
Τὴν ἀξίνα τὸ χέρι νὰ πιάσῃ

Δὲν βγαίνει ἀγάλη ἔξω ἀφ' τὴν πόρτα τῆς
Μία τέτοια ἡμέρα γυρτὴ γερδόντωσα
Νὰ καθίσῃ ἔς τὸν ἥλιο λιγάκι
Μὲ τὴ ρόδα ἔς τ' ὀλότρεμο χέρι.

Ὡ! τί χειμῶνας, Μύρρα, σκληρότατος!
Ἄσπρη ἀπὸ χιόνι θορῶ τὴ σκέπν σου,
Καὶ ἔς τὸ δρόμο παγόνω ἀφ' τὸ κροῖο,
Δίπλωμένος ἔς τὸ μαῦρον μου ρούχο.

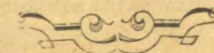
Φαίνονται οἱ δρόμοι στρωμένοι μάρμαρο,
Ἐπὶ τὰς βούσας, κύττα, τὸ νερὸ πάγωσε.
Κάποιον βλέπεις τρεχάτος νὰ πναινῇ
Καὶ νὰ τρέμῃ ὡς τ' αὐτιά διπλωμένους,

Ἀπὸ τὸ κροῖο ἔγυρα, ἐπάγωσα,
Τρέμει ἡ φωνὴ μου, τρέμουν τὰ δόντια μου
Καὶ τὸ στόμα μου, κύτταξε, ἀκόμα
Σὰ βροδίου τὸ ρουθοῦνι καπνίζει.

Ἄς ἀγορέψουν οἱ ἀνέμοι, ἡ θάλασσα
Καὶ πλοῖα καὶ ἀνθρώπους ἄς συνεπάρουνε,
Ἄς μὴν ἔδῃν πλεῖα ὁ ἦλιος ἔς τὴ χτίδι
Καὶ τὸ χιόνι τὰ σπιτία ἄς σκεπάσῃ.

Φθάνει ν' ἀνοίξῃς σ' ἐμὲ τὰ χέρια σου
Καὶ νὰ μὲ σφίξῃς μεσ' ἔς τὴν ἀγκάλην σου,
Καλοκαῖρι γιὰ μὲ θὰ προβάλλῃ
Καὶ τὰ ρόδα καὶ οἱ κροῖοι θ' ἀνοθίσουν.

Στέφανος Μαρτζώκης

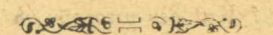
ΑΡΧΕΣ

Καθισμένος στον ίσκιό του δένδρου βλέπω τους εργά-
τας που δουλεύουν. Ο ήλιος και οι σάν κλαμίνι, σκάζει λι-
θάρια και ψένει αργά. Οι δουλευταδες ιδρωμένοι κατα-
κόκκινοι φτιάχνουν τους δρόμους που το νερό της βροχής
είχε χαλάσει. Είνε δέκα, δώδεκα νεοί και γερόντοι με
πονετικές φυσιογνωμίες που δουλεύουν εκεί. Σκάφτουν
και στρώνουν άκοπα χαλίσι και ο ιδρώς των τρέχει και
ποτίζει τη γη. Ένας γέρος κοντά τους προσέχει και τους
κυττάζει στη δουλειά. Τόν γνωρίσα' στα παρασμένα χρό-
νια στα νιάτα του ήταν και αυτός δουλευταές, αξιοίς έρ-
γάτης χωρίς κανένα ελάττωμα. χωρίς κανένα πάθος.
Πολλές φορές κι' αυτός είχε ποτίση τη γη με θερμό και
πονιμένο ιδρώ. Τώρα καθέτσι ήσυχος κι' επιστατεύει
τους εργάτας και από τού του τρέχουν τὰ παρασμένα
και τὰ νιάτα του. Με τί χτυποκάρδι ανάμιχτο με χαρά
και λύπη θυμάται αυτά τὰ χρόνια. Τώρα είναι λίγο ελευ-
θερος, τώρα ο ήλιος δέν πέφτει τόσο άσπλαγμα επάνω
του κι' η δουλειά δέν βρέχει τὸ κορμί του με πόνο και
ιδρώ....

Εκάθισα κι' εσκεπτήκα τους δρόμους του κόσμου.
Ο έπιστάτης απ' άρχης ήταν τίμιος και καλός έρ-
γάτης, ταβέρνα και βκακτουλιό δέν ήξευρε, τὸ σπίτι του
τὰ παιδιά κι' η γυναϊκά του ήταν όλη η δόξα κι' η
χαρά του.

Τώρα είναι τίμιος κι' άγαπιέται, καλός νοικοκύρης
κι' όλημερίς έχει τὸ ψωμί.
Τὰ παιδιά του ετυχησμένα τόν άγαπούν.
Έδωκα και μιὰ ματιά στους εργάτες, τους κύτ-
ταξα όλους, μή δέν μπόρεσα νὰ τους ζητάσω τὴν καρδιά.
Δυστυχησμένοι, που ποτίζετε όλημερίς τη γη με
ιδρώτα και τὸ κορμί σας βασανίζετε στη δουλειά πά-
ρετε τὸ δρόμο του έπιστάτη και άς θυμάστε, τὰ γερά-
ματα.

Ηλίος Σταύρος

Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΟΥ ΑΛΗ ΦΑΡΜΑΚΗ
ΚΑΙ
Ο ΓΕΡΩ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

(Συνέχεια και τέλος)

Ο Άλη Φαρμάκης λαβών την έπιστολήν του Κολο-
κοτρώνη και ιδών κατά τὰ συμπεφωνημένα ότι ο Κολο-
κοτρώνης επέβιβάσθη ύγιής εξήλθε του πύργου και διη-
θύνθη εις Τρίπολιν προς συνάντησιν του Βελή πασά. Οι
Τούρκοι μόλις εξελθόντος του Φαρμάκη εκ του πύργου
κατακρήμνισαν τούτον και κατεδάφισαν φοβηθέντες. Ο
Κολοκοτρώνης διηθύνθη εις Ζάκυνθον (1), ο δέ Άλη
Φαρμάκης διαφυγών την όργην του Βελή εφθασε και
αυτός εις την ιδίαν νήσον. Ο Βελή πασάς βεβαίως ήθελε
κακοποιήσει, η μάλλον ήθελε θανατώση τον Άλη Φαρ-

(1) Ως γνωστόν ο Κολοκοτρώνης τὸ πλείστον διέμεινεν εν
Ζακύνθῳ, όπου και η μητέρα του είναι τεθαμμένη εν τῷ ιστο-
ρικῷ ναῶ του Αγίου Γεωργίου προς τὰ ὑψηλώματα, και αυτός
πολλούς τῶν Ζακυνθίων ἐμίσηεν εις τὰ τῆς φιλικῆς ἐταιρείας,
πολλῶν φιλικῶν ἔς τῆς Πελοποννήσου και Ζακύνθου ὀρκι-
σθέντων εν τῷ ἄνω ναῶ. Πολλάκις ὑπὲρ του ιστορικοῦ τούτου
ναῆκου ἠγεύραμεν φωνήν, ἀλλὰ δέν εισηκούσθημεν και ο ναὸς
παθὼν κατά τούς τελευταίους τῆς νήσου σεισμούς μένει σχεδὸν
ἐρείπιον.

μάκην, ἀλλ' ανέβαλε τὰς ἀποφάσεις του, πονήρως
προσπαθὼν νὰ πείσῃ τὸν Κολοκοτρώνη ὅπως και οὗτος
μεταβῆ εις Τρίπολιν. Πρὸς τούτο και τῷ ἔγραφεν, ἀλλ'
ὁ Κολοκοτρώνης ὑπονοήσας τὸν ὑποκρυπτόμενον δόλον
δέν μετέβη. Οὕτω πως μὴ μεταβάντος του Κολοκοτρώνη
εις Τρίπολιν, ὁ Άλη Φαρμάκης διέφυγε τὸν κίνδυνον.

Ο Βελή πασάς και ὁ Πασόμπης ἔγραψαν εις τὸν
Κολοκοτρώνη, ὅπως ἔλθῃ εις Πελοπόννησον· ἀλλ' ὁ Ά-
λη Φαρμάκης ἔγραψε και οὗτος πρὸς τὸν Κολοκο-
τρώνη ἀλλὰ συνθηματικῶς ἔθετο τὴν προαίτιδα ἄνω
τῆς ὑπογραφῆς, σύνθημα μὴ μεταβάτως. Κατέφθα-
σαν τότε εις Ζάκυνθον οἱ ἀδελφοὶ του Άλη Φαρμάκη
μετ' ἀνθρώπων του Βελή. Συνθηματικῶς και πάλιν ὁ
ἀδελφὸς του Άλη Φαρμάκη χαριτέζων τὸν Κολοκοτρῶ-
νην ἔδηξε τούτον εις τὸ οὖς· ἐκεῖνος δ' ἐνοήσας τὸ σύν-
θημα ἀπεκρίνατο εις τούτους «Πηγαίνετε και ἐργασθε».

Ο Άλη Φαρμάκης προσκλιζόμενος τότε ὅτι ἐπιθυμῶ
νὰ ἴδῃ τὰ χωριά του ἔως οὗ φθάσει εις Πελοπόννησον ὁ
Κολοκοτρώνης, ἔλαβε τὴν πρὸς τούτο ἄδειαν και λαβὼν
μετ' ἑαυτοῦ περὶ τὰς πενήκοντα χιλιάδας γροστίων κα-
τέφθασεν εις Ζάκυνθον δι' ἱστοφόρου πλοίου ἀποσταλέν-
τος ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ του Κολοκοτρώνη. Ἀμὰ φθάσαντος
εις Ζάκυνθον ἀπεφασίσθη ὅπως μεταβῶσιν οὗτοι εις Πα-
ρισίους πρὸς συνάντησιν του Ναπολέοντος Βοναπάρτε,
ἀλλὰ διὰ Κερκύρας διερχόμενοι ἠμποδίσθησαν ὑπὸ του
τότε γενικοῦ δικαίχτου Δονζελότ διὰ τῶν ἐξῆς λόγων:
«Μείνετε ἔδῳ, τοίς εἶπεν ὁ Δονζελότ και ἐγὼ γράφω και
» θὰ ἔχητε τὴν ἀπάντησιν· μόνον ἄς διαγράψωμεν ἔν
» σχέδιον, μέχρις οὗ φθάσῃ η ἀπάντησις του αυτοκρά-
» τορος». Τὸ διαγράψεν ὑπὸ τούτων και του Δονζελότ
σχέδιον ἦτο τὸ εξῆς· Νὰ δοθῶσιν εις αὐτοὺς 500 πυρο-
βοληταί ἐνδεδυμένοι τὴν ἑλληνικὴν φουστανέλλαν, ἐπί-
σης δὲ και 5000 Ἕλληνες ὑπηρετούντες εις τὴν Γαλ-
λικὴν ὑπηρεσίαν. Λαβόντες δὲ χρήματα παρὰ του Δον-
ζελότ ἐστρατολόγησαν περὶ τὰς 3,000 Τσάμιδων ἐχθρῶν
του Άλη πασά και ὄδηγήσαντες τούτους εις Πάργαν
τούς ἐπέβιβασαν διευθύνοντες πρὸς τὴν Λευκάδα. Τόπος
συγκεντρώσεως τῶν μισθοφόρων τούτων ἀνδρῶν ὠρίσθη-
σαν ἡ Ζάκυνθος και ἡ Λευκάς. Κατόπιν ὁ Κολοκοτρῶ-
νης διεπαραϊώθη εις Λευκάδα μετὰ 600. Ἀλλὰ κατά
τὸ ἔτος 1809 κατέλαβον οἱ Ἀγγλοὶ τὰς νήσους, τῶν
Γάλλων διευθυνθέντων εις Κέρκυραν. Ο Κολοκοτρώνης
μετὰ τὴν κατάληψιν ταύτην, ιδών τὰ σχέδια ματαιω-
θέντα, ἔγραψεν εις Πάργαν νὰ μὴ ἀποσταλώσιν πλέον
στρατεύματα, διότι διὰ τῆς καταλήψεως τῶν νήσων ὑπὸ
τῶν Ἀγγλων, πᾶν κίνημα ἀπέβαινε μάταιον. Τὸ σχέ-
διον εἶχε διαγραφῆ ὡς ἐξῆς. Τὰ φρούρια τῆς Μεσσήνης,
τῶν Πατρῶν και τῆς Μονεμβασίας ἀμὰ ὡς ἀποβιβα-
σθῶσιν οὗτοι και κηρυχθῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν. Νὰ συστηθῇ
κυβέρνησις εκ 12 Τούρκων και ἄλλων τόσων Ἑλλήνων,
ἠτίς νὰ κυβερνῶ τίν λαόν. Οἱ Τούρκοι νὰ διακρίνται
ὅπως και οἱ Ἕλληνες κατὰ τοὺς νόμους, τοὺς ἵππους ὁ
Δονζελότ ἔγραψεν εις Κέρκυραν. Ἡ σημαία νὰ ἔχῃ ὡς
σύμβολον ἀπὸ του ἐνὸς μὲν μέρους τὸν σταυρὸν και ἀπὸ
του ἑτέρου τὴν ἡμισέληνον, οὕτως ὡστε, ἀμὰ ἀποβιβα-
σθῶσιν εις Πελοπόννησον ν' ἀποστελῶσιν ἀναφοράν πρὸς
τὸν Σουλτάνον, δι' ἧς νὰ δηλώσιν, ὅτι οὗτοι δέν ἀπε-
στάτησαν, ἀλλ' ὅτι ἐξηγέρθησαν ἐναντίον του Βελή πασά,
ὁ δὲ Δονζελότ νὰ συνεννοηθῇ μετὰ του ἐν Κωνσταντινου-
πόλει πρεσβευτοῦ Σεβαστιάνη, οὕτως ὡστε νὰ ἠμποδι-
σθῇ πᾶν του Σουλτάνου κίνημα. Ο σκοπὸς του Κολο-
κοτρώνη ὁ ὑποκρυπτόμενος ἐν τούτῳ τῷ σχέδιῳ ἦτο νὰ
εἰσβάλῃ εις Πελοπόννησον και καταλαβῶν τὰ φρούρια νὰ
κακιστρέψῃ κατὰ τὰς περιστάσεις τοὺς Τούρκους, ὑπο-

βοηθούμενος και ἀποβιβάζων 15,000 Ἑπανησίους· τὸ
σχέδιον τούτο ἐξυπονήθη ὑπὸ του Κολοκοτρώνη, του
Δονζελότ και του Άλη Φαρμάκη και ἐνὸς γραμματέως
εις τρεῖς ἡμέρας και τρεῖς νύκτας.

Ο Άλη Φαρμάκης ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δρά-
σεως ταύτης τεσσαρακοντούτης, μελᾶγχρους τὴν ὄψιν
και κητρινωπός, ἐξ οὗ και τὸ ἐπώνυμον Φαρμάκης· χα-
μηλότερος του Κολοκοτρώνη, λεπτός, συνετός, πιστός,
ἀλλ' ὄργιλος. Ἀσθενήσας εις Ζάκυνθον, ἔλαβε τὴν ἐνερ-
γεῖα τῶν συγγενῶν του τὴν ἄδειαν, ὅπως μεταβῆ εις
Λάλα, ὅπου και ἀπέθανεν ἐξ ἐντερικοῦ κατάρρου, και οὕχ'
ὅπως ἡ παράδοσις ἡ Μοναστηριακὴ λέγει· δηλητηρια-
σθεῖς. Οὕτω πως ὁ Άλη Φαρμάκης ἀπέθανεν ἐν Λάλα
ἐκεῖ ὅπου και σήμερον ἀκόμη διασώζονται τὰ ἡρειπω-
μένα οἰκῆματα, ἐπὶ περιστόπου ὑψηλῆς τοποθεσίας, ἀπε-
χούσης ἀκριβῶς ἡμισίαν ὥραν τῆς πεδινης ἐκείνης θέ-
σεως, ἐν ἣ παρατάξαντο οἱ ὑπὸ τὸν Μεταξᾶν Ἕλληνες
οἱ διασκορπισαντες εκ του Λάλα τοὺς Τούρκους.

IV

Τοιαύτην τινὰ παρελθούσαν σελίδα ἱστορίας μοι ἐνε-
πνευσεν ἡ ἐπίσκεψίς μου ἐπὶ του ἐν Μοναστηριακῷ πύρ-
γου, ἐπὶ τῶν ἐρείπιων ἐκείνων του ἐξαφανισθέντος σχε-
δὸν οἰκοδομήματος, τὰ θεμέλια του ὀποίου δεικνυόμενα
εἰσέτι μαρτυροῦσι τὴν στερεότητα του οἰκοδομήματος
ἐκείνου, ὅπερ ἐξῆθεν προσβαλλόμενον ὑπὸ σφαιρῶν τουρ-
κικῶν τηλεβόλων, πολλὰι τῶν ὀποίων διασώζονται· ἐτι,
χρησιμεύουσαι ὡς γυμναστικά ὄργανα ἰσχυροβολίας, διέ-
μεινεν ἀσάλευτον καταρριφθὲν μόνον μετὰ τὴν ἐκ τούτου
ἐξοδον του Άλη Φαρμάκη. Ἐκ του ἐσωτερικοῦ του
πύργου οὐδὲν πλέον διακρίνεται, καθ' ὅσον τούτου, ὡς
ἦδη ἐροήθη, πωληθέντος ὑπὸ του δημοσίου, ἐντὸς του
ἐκκενωθέντος διὰ τῆς καταδράσεως ἐκείνου χώρου, περὶ
τὰ θεμέλια και πρὸς τὰ ἐρείπια ὠκεδομήθησαν οἰκίσκοι,
τῶν χωρικῶν ἄσυλα. Ἐκεῖνο δ' ὁμως, ὅπερ εἰσέτι δύ-
ναται τις νὰ διακρίνη εἶναι ἡρειπωμένα· δύο στέρναί, τὰς
ὀποίας πρὸς ἀποταμίευσιν πολλοῦ ὕδατος κατεσκεύασεν
ὁ Φαρμάκης ἐντὸς του πύργου.

Συμπεράσμα του ὄλου ἀφηγήματος ἡμῶν τούτου,
εἶναι ὅτι ἡ Ἑλλάς εἶναι πλήρης ὕλης ἱστορικῆς, μνημείων
ἱστορικῶν, ἀναφερομένων εἴτε εις τὴν παλαιὰν αὐτῆς δό-
ξαν και εὐκλείαν, εἴτε εις τοὺς χρόνους τῆς δουλείας.
Τὰ μνημεῖα ταῦτα, ἄτινα τοιοῦτόν τι εἴτε τοιοῦτον γε-
γὸνος ἄξιον μνεῖας και ἀναγραφῆς ὑπομνησκουσιν, ὁ
πλοῦσιος γλωσσικὸς ἰδιωτισμός, αἱ παροιμίαι, τὰ ἦθη
και τὰ ἔθιμα, ἀποτελοῦσιν ἄλλοισιν ἑλληνικῆς νεωτέρας
φιλολογίας ὄχι μικράν, τερπνήν μὲν τὸ εἶδος, ὠφελίμον
δὲ κατὰ τὴν γνῶσιν τῆς νέας ἑλληνικῆς ζωῆς. Τὰ τοιαῦτα
εἶναι ἔδῳ και ἐκεῖ ἐγκαταπαρμένα και οἱ κατὰ τόπους,
δήμους και χωρία ὑπάλληλοι, ἰδιῶν δὲ οἱ διδάσκαλοι τῆς
ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, οὐδεμίαν μέριμναν ἐπὶ τούτων
ἐπιδεικνύουσιν, ἀνεζητάστω πολλᾶκις τὰ πάντα παρερ-
χόμενοι. Ἡ ἐξέτασις και ἡ περισυλλογὴ τῶν τοιούτων,
δύναται νὰ παράσῃ ὄχι ὀλίγην ὕλην εις τὸν μελλοντα
ἀκριθέστερον και συστηματικώτερον νὰ συγγράψῃ περὶ τε
τῶν ἀπανταχοῦ μαρτυριᾶν τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας και
περὶ του βίου τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων. Ἐάν τὸ Σεβ.
Ὑπουργεῖον ἐπέβαλεν εις τοὺς διδασκάλους, οὗς τοποθετεῖ
εις τὰς διαφόρους και τὰς ἀποκέντρους τῆς Ἑλλάδος γω-
νίας, ὅπου και εἰς ταῦτα ἀκίμη ἰδρῦθησαν σχολεῖα, ἐπέβαλε
λέγομεν, ὅπως κατὰ τόπους περισυλλέγωσι τοιαύτην ὕλην,
και ἐν τῷ ὑπουργεῖῳ τῆς Παιδείας, εἴτε και ἐν τῇ ἐθνικῇ
Βιβλιοθηκῇ, ἐσχηματίζετο τμήμα περισυλλογῆς τοιαύτης
ὕλης ἱστορικῆς και λαογραφικῆς, ἐν τῷ ὀποίῳ νὰ κατα-
τάσσωνται ταῦτα πάντα κατὰ δήμους, χωρία, ἐπαρχίας,

και πόλεις, ὄχι μόνον ὁ μελλων λαογράφος ἀκοπώτερον
θὰ κατάρτιζε τὰ κατὰ τὴν νεωτέραν ἱστορίαν και τὸν
νεώτερον βίον, ἀλλὰ πᾶς τις περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσμενίζων,
προχειρότερον θὰ ὠφελεῖτο εκ του τμήματος ἐκείνου. Ο
ἐκφυλισμὸς δυστυχῶς ἐπέρχεται εις ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας
ραγδαίως, τούλαχιστον ἀν τὸ ἐνεστώσ ἡμῶν δέχεται εὐ-
χερῶς, ὀνειρα διδάγματα, βίον και δίκαιταν και ἀνατρο-
φὴν ξενικὴν, ἄς περισώσωμεν εις τὰς μελλούσας γενεάς
τὴν παλαιὰν ὠφέλειαν του φυσικοῦ ἑλληνικοῦ βίου.

Ἐν Κονταβαζαίνῃ κατὰ Σεπτέμβριον 1898.

Γ. Δ. ΜΑΝΕΣΗΣ

Η ΞΑΝΘΗ
(Μισοφρονίας Ἀθηναϊκαίς)

Εἶναι καμπίσος καιρός που ἐβγήκα μιὰ μέρα ἀπὸ τὸ
γραφεῖο μου, σκοτισμένος ἀπὸ τὸ διάβασμα.

Ὅποιος διαβάσει ὅλη τὴν ἡμέρα, βλέπετε, εχει ἀνάγκη
νὰ βγῇ νὰ πᾶρῃ λίγο ἀέρα του ἀέρα θὰ πῆτε ἴσως
γεμάτον σόνι, μὰ τέλος πάντων.

Ὁ ήλιος δέν εἶχ' ἀκόμη βασιλέψει και στὸν οὐρανὸ
φαινόνταν κανένα συνεφάκι που ἔπαιρνε χιλια δύο σχή-
ματα τὴν ὥρα. Ἐστάθηκα μιὰ στιγμὴ στὴν πόρτα μου
και ὕστερα ἐπῆρα τὴν ὁδὸν Σταδίου.

Ἦμουνα ἀφρημένος.
Που εἶχα τὸ νοῦ μου κ' ἐγὼ δέν ἤξερα. Πολλὰκις φο-
ραῖς ὁ ἄνθρωπος περπατεῖ χωρὶς νὰ σκέπτεται και ὁμως
τὸ μυαλό του εχει πάντα μιὰ σκέψι.

Σιγά-σιγά ἐρθασα στοῦ Ὁρφανίδη, κατέβηκα πρὸς
τὰς στήλας και ἀνακατεῦθηκα με τὸν κοσμαῖ που περ-
πατοῦσε.

Ἦταν Κυριακὴ και τὴν Κυριακὴ, καθὼς ξέρετε, σάν
γιορτὴ που εἶναι βγαίνει περίπατο ὅλη ἡ φτωχολογία.
Που και που βλέπεσι κανένα ἀπὸ τοὺς καλοὺς. Ἀ!
Εἶναι κατὸ τὴν Κυριακὴ νὰ βγῇ ἡ κόρη τοῦ στρατηγοῦ,
ἡ γυναίκα του ἀρειοπαγίτη, ἡ ἀδελφὴ του ἀξιοματικοῦ,
ἡ οἰκογένεια του φρεσκοπλουτισμένου μπακαλῆ. Αὐτοὶ
εἶναι ντιστεγκεδες! Και δέν μποροῦν νὰ βγοῦν τὸ ἀπό-
γευμα τῆς Κυριακῆς, που βγαίνουν οἱ πρόστυχοι, γιατί
αὐτοὶ πηγαίνουν μονάχα για νὰ ἰδοῦν και νὰν τοὺς
ἰδοῦνε, ἐνῶ ὁ κόσμος πάει μόνον για νὰ ἀνασάνῃ λίγο
ἀπὸ τῆς σκουτούρας τῆς ἑβδομάδος.

Νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλήθεια, δέν ξέρω ἐάν ἐσκεπτόμου
αὐτὰ τὴν ὥρα που περπατοῦσα.

Ἐσκεπτόμου ὁμως νὰ φύγω, ἀφοῦ ἔκανα δύο βόλ-
ταις, δταν ἐξαφνα, ἀκριβῶς μπροστὰ στὸ δρόμο που
πηγαίνει κατὰ τῆς σκάλας του Ζαπτείου, ἀκούω ἓνα
μικρὸν διάλογον, μεταξὺ ἐνὸς πολιτοῦ και ἐνὸς ἀξιω-
ματικοῦ.

— Ἄμ, ἀπ' τὴν Κίνα ἔρχεσαι, ἔλεγεν ὁ μυρωδάτος
ντιστεκεδὸς στὸν ἀξιωματικό, που δέν τῆς ξέρεσι αὐταῖς:

— Δὲ θυμοῦμαι νὰ τῆς ξέρω, ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος.

Στὸ ρωμῆδ ἡ περιέργεια εἶναι ἐμφυτος περισσότερο ἀπὸ
κάθε ἄλλον, γι' αὐτὸ κανόντας πᾶς θ' ἀνάψω ἓνα τσι-
γάρο, ἐστάθηκα ν' ἀκούσω για ποῖαις λέγανε.

— Νά... μὰ ἰδές τιν καλὰ. Δέν τὴν γνωρίζεις:

Ἐγύρισα τὸ κεφάλι μου νὰ κυττάξω ποῖα ἐπερνοῦσε
και ἐκατάλαβα πᾶς ἐπρόκειτο για μιὰ νέα που ἤρχετο
με τὴν μητέρα τῆς.

Ἦτον ξανθὴ, ψηλὴ· τὰ μάτια τῆς εἶχανε ἐκφρασι
θελκτικὴ· στὰ βλέφαρά τῆς εἶχε μιὰν γλυκειὰ γοητεία
τῶν πρώτων ἐλπίδων, και τὸ γλυκὸ τῆς χαμόγελο ἦτανε
καμωμένο με τὰ ροῦα τῆς νεότητος.

— Ἀλήθεια, μοῦ φάνηκε ὠραία.

— Δὲν τήνε θυμάμαι, εἶπε ὁ στρατιωτικός.

— Βρὲ δὲν εἶν' ἡ * * * ;

— Ἄ! καλὰ λές... ἔχω ἀκούσει γι' αὐτή... εἶσαι γραμμένους καὶ σὺ στὸν κατάλογο ;

Εἶχα ἀκούσει ἀρκετὰ καὶ ἀπομακρύνθηκα διὰ νὰ μὴν ἀκούσω τὴν συνέχειαν τῆς κακογλωσσιᾶς.

Καμμιά φορά οἱ ἄνδρες καταφρονοῦνε τῆς γυναίκης, σὰν δὲν ἔχουνε τίποτε ποῦ νὰ τῆς κἀνῆ ἀξιολογαταφρόνητες.

Ποῦ ξέρει κανεὶς ἂν ὁ νέος ἐκεῖνος θῆλεγε ἀλήθεια ἢ ψέμματα ; Σήμερα τὸ νομίζουμε κἀτι τι νὰ κακολογήσουμε μιὰ γυναῖκα, ἔστω καὶ νὰ μὴν τὴν γνωρίζουμε καθόλου.

Χωρὶς νὰ τὸ θέλω ὡς τόσο ἐγὼ ἀκολουθοῦσα τὴν ξανθὴ μὲ τὴ μητέρα της. Γιατί ; Αὐτὸ δὲν τὸ ξέρω, ἀλλὰ θυμοῦμε ὅτι τῆς πῆγα ἕως τὸ σπίτι τους στὴν ὁδὸν X.

Καὶ μὲ τοῦτο ; Τί ὠφέλεια εἶχα τάχα ; τί μὲ ἐνδιέφερε νὰ μάθω ποῦ ἐκάθοντο ;

Τὸ βράδυ, χωρὶς νὰ θέλω, τὴν ἐσυλλογιζόμουν ὁλοένα. Ἀνάμεσα στὰ χαρτιά μου ἐπρόβαλλε ἡ ὠμορφὴ ξανθὴ μὲ τὰ γλυκά της τὰ μάτια καὶ τὸ ἀμαζονικὸ της τὸ ἀνάστημα.

— Μπᾶ, διάβολε ! εἶπα καὶ ἄφησα τὸ βιβλίον καὶ ἔγυρα στὸ κεφαλάρι τῆς πολυθρόνας μου.

Αἰσθανόμουνα μέσα στὸ στήθος μου κἀτι τι ποῦ τὸ κατάλαβα πῶς ἦτον πόθος. Μὰ τί ἐποθοῦσα ; Κἀτι ἤθελα βέβαια καὶ στὴν καρδιά μου καταλάβαινα πῶς κἀτι μοῦλειπε, μὰ δὲν εἶξερα καὶ τί ζητοῦσα. Ἐνόμιζα πῶς κἀποιο νέο αἰσθημα ἐφύτρωνε μέσα μου καὶ ἡ σκέψις ἐκεῖνη μοῦ ἦτανε γλυκειὰ καὶ εὐχάριστη.

Ἄλλοτε σὰν ἐγύριζα ἀπ' ἐξω, εἶχα ὄρεξι νὰ ἐργασθῶ. Τὸ πνεῦμα μου ἦταν ἐλεύθερο καὶ εὐκολα ἀντιλαμβάνετο, μὰ τώρα δὲν μπορούσα νὰ κατάλαβω τίποτε. Πάντα τὸ ὄνομα τῆς ξανθῆς ἦτανε στ' αὐτιά μου καὶ ἡ φαντασία μου ἐγέμιζε μὲ τὴ γλυκειὰ τὴν μορφήν της.

Ἄνοιξα τὸ βιβλίον πάλιν καὶ ἔριξα μιὰ ματιά. Ἐτρεξε τὸ βλέμμα μου γιὰ κάμποσιν ὥρα χωρὶς συνειδησι καὶ ἔξαφνα ἐσταμάτησε καρφωμένο σὲ δύο γραμμαῖς ποῦ λέγανε : « J'avais écrit sur des arbres mon nom avec celui de Thémire ; J'avais écrit mes amours ; Je les lisais et relisais sans cesse ; un matin je les trouvai effacées... » ἔλεγε ὁ Μοντεσκιού.

— Ἀλήθεια, ἐσκέφθηκα, τὰ πάντα περνοῦνε καὶ σβύνουνε μὲ τὸν καιρὸν.

Κἀτι μ' ἐσπρωχνε νὰ ἐξετάσω γιὰ τὴν γυναῖκα ἐκεῖνη. Δὲν εἶμαι περιέργος πολὺ, μὰ δὲν ξέρω γιατί ἀπ' ἀρχῆς σ' αὐτὴ τὴν ἱστορία ἐγινόμουν.

Σὲ κάθε κοινωνίαν, αἱ γυναῖκες διαίρουνται σὲ τρεῖς τάξεις, δηλ. σὲ κορίτσια, σὲ παντρεμμένες καὶ σὲ γυναῖκες. Μὰ ἀνάμεσα σ' αὐτὰς τὰς διαίρέσεις εὐρίσκονται μερικὰ διάμεσα, μισοφρονίαις ὅπως τῆς λέγουν οἱ μουσικοί. Ὅπως ὁ γλυκύτερος τόνος στὴ μουσικὴ εἶνε ἓνα μεμεδὸν ἢ ἓνα ντιέζε, ἔτσι καὶ ἡ γυναῖκες ποῦ βρίσκονται ἀνάμεσα στὰς τρεῖς διαίρέσεις εἶνε γλυκαῖς, μὰ πρὸ πολὺ ἐπικίνδυνες.

Πόσα κορίτσια τάχα ὑπάρχουν σὲ κάθε κοινωνία καὶ σὲ κάθε τάξι, καὶ ὅμως ἐνῶ ἔχουν τὴν ὑλικὴ ἀγνότητα, ἔχουν χάσει πρὸ πολλοῦ τὴν παρθενιά τῆς καρδιάς !

Πέρασαν κάμποσαις μέραις ποῦ ἔβλεπα τὴν ξανθὴ στὸν περίπατο ταχτικά μὰ μὲ τὴ μητέρα της.

Μὰ ἦτανε στ' ἀλήθεια ἔμορφη.

Ἄρχισα νὰ σκέπτομαι !

Δὲν εἶξερα μὲ τί συμπτώματα φανερώναται ἡ ἀρρώ-

στια τοῦ ἔρωτα. Μήπως ὁ πόθος ἐκεῖνος ποῦ ἠνόησα στὴν ἀρχὴ ἔγιν' ἔρωτας ; μήπως χωρὶς νὰ τὸ ξέρω ἀγαποῦσα ; Μπᾶ, αὐτὸ ἦτον ἀδύνατο. Καὶ ἤρχοντο στὴ μνήμη τὰ λόγια ἐνός : « ὅποιος λέει πῶς δὲν ἀγαπᾶ, αὐτὸς τὴν παθαίνει χειρότερα ».

Μιὰ μέρα ἐρώτησα ἓναν φίλον μου, ὁ ὅποιος εἶνε πρακτορεῖο γιὰ τέτοιαις δουλειαῖς, φθάνει νὰ βρῆ νὰ δώσῃ πληροφορίας. Μοῦ εἶπε πῶς ἡ ξανθὴ εἶνε μικρὴ, μὰ ἔχει ὀλίγη προίκα.

Αὐτὸ δὲ ἔλειπε, νὰ σκέπτομαι πανδρειά.

Τὸ πρᾶγμα ἐξαιολοουθεῖ χωρὶς νὰ διακοπῆ ἀπὸ κανένα ἐπεισόδιον. Ἐνα ἀπόγεμα ἐκαθόμουν στὸν Χαραμῆ, ὅπου ἔρχεται ὁ φίλος μου τὸν ὅποιον ἐρώτησα μὰ μὲ τὸν... ἀξιωματικὸ ποῦ εἶχα ἰδεῖ στὸ Ζάππειον. Μὲ πλησιάζουν καὶ ὁ κοινὸς φίλος μᾶς γνωρίζει τὸν ἓναν μὲ τὸν ἄλλον.

Εἶπαμε πολλὰ οἱ τρεῖς μας, καὶ ἐκαθήμεθα πλέον κουρασμένοι, κυττάζοντας τὸν κόσμον ποῦ διάβαινε ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ παράθυρα.

Πολλοὶ περνοῦσαν καὶ γιὰ ὄλαις καθένας μας πετοῦσε ἀπὸ ἓνα λόγος. Ὁ ἀξιωματικὸς ἦτον ἐξυπνος νέος καὶ ὅ,τι ἔλεγε εἶχε γούστο. Σὲ μιὰ στιγμὴ τὸν βλέπω νὰ ταραχθῆ καὶ νὰ στηλώσῃ τὰ μάτια του σὲ τρεῖς γυναῖκες ποῦ ἤρχοντο πρὸς τὸ μέρος μας.

Εἶμαι λίγο μύωψ καὶ δὲν ἐξεχώριζα ἀπὸ μακρὰ τὰ πρόσωπα, μὰ σὰν ἐπλησίασαν ἐγνώρισα τὴν ξανθὴ μὲ τὴ μητέρα της καὶ μὲ τὴν ἀδελφὴ της τὴν μικρότερη. Ἐρώτησα μήπως τὴν ξέρει. Ὅχι, εἶπε.

— Χμ ! εἶπα μέσα μου, κἀτι τρέχει ἰδῶ.

Ἐγύρισα τὰ μάτια ἀπάνου στὸν στρατιωτικὸ καὶ τὸν ἐπρόσεξα. Αὐτὸς ἤθελε νὰ κάμῃ τὸν ἀτάραχο, μὰ τὰ μάτια του τὸν πρόδωκαν καὶ σὰν ἀντικρύσανε, μικρὸ-μικρὸ χαμόγελο μ' ἔβαλλε εἰς γνῶσιν τῆς ὑποθέσεως.

Ἐγνωρίζοντο.

Μὰ τότε, γιατί ἐκεῖνος ἐκαμόνονταν πῶς δὲν τὴν εἰξέρει ἰδῶ ἦτανε τὸ ζήτημα.

Τοῦ κάκου ἐσκεπτόμουνα ὅμως. Δὲν τῶδρισα.

Πέρασε ἓνας μῆνας ἀπὸ τότε.

Ἐνα βράδυ ἔκανε κρύο καὶ κατέβαινα τρεχάτος τὴν ὁδὸν X γιὰ νὰ πάω στὸ σπίτι μου, ἐπειδὴ ὕστερα ἐπρόκειτο νὰ πᾶμε σὲ μιὰ βεγκέρα.

Ἦμουνα φτασμένος στὴ γωνία καὶ ἐτοιμαζόμουν νὰ στρίψω, ὅπου ἄκουσα σὰν φιλονικία.

Ἐστίαθηκα νὰ ἰδῶ, πάλιν ἀπὸ περιέργεια.

Ἐπλησίασα νὰ ἰδῶ τί τρέχει καλλίτερα, τὴν ὥρα ποῦ βλέπω πῶς ἐσπρώχτηκαν.

Μπαίνω στὴ μέση.

Ἐνας στρατιωτικὸς εἶχε ἔτοιμο τὸ σπαθί, ἓνας πολίτης τὴ μαγκούρα.

— Μὴ βρὲ ἀδελφέ, λέω, δὲν κάνει.

Τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη ὁ οὐρανὸς ζαστέρωσε καὶ ἡ ἀχτῖνες τοῦ φεγγαριοῦ ἐφώτισαν τὰ πρόσωπα.

Ἐγνώρισα τὸν ἀνθυπολοχαγὸ καὶ τὸν νέον ἐκεῖνον ποῦ εἶπε γιὰ τὴν ξανθὴ στὸ Ζάππειον.

— Βρὲ σεῖς φίλοι εἶσθε, λέω ἐγὼ, τί ἐπάθατε ;

Τὸ σκέφτηκαν φαίνεται καὶ ἐγέλασαν καὶ οἱ δύο τους ἀνοιχτόκαρδα.

Σὲ λίγο σὰν τοὺς πέρασε ὁ θυμὸς ἐκυταχτήκανε καὶ οἱ δύο, ἐκύτταξαν καὶ μένα.

— Μοῦχε δώσεῖ ραντεβοῦ, εἶπε σιγὰ ὁ πολίτης.

— Καὶ μένα, ἐπρόσθεσε ὁ ἀξιωματικὸς.

Τότε ἐγὼ ἐκατάλαβα καὶ μοῦ φαίνεται πῶς καὶ σεῖς ἐκαταλάβατε, πόσο φθηνὰ τὴν ἐγλύτωσα. Ψέμματα ;